

PRACTISCHE ERVARINGEN OVER REGENERATIE VAN BOSCHGROND

door
B. STOFFEL.

De heerschende meening in den boschbouw omtrent het herstel van gedegeneerde boschgronden is, dat op onze minder vruchtbare zandgronden herstel van verloren groei-kracht moet gezocht worden in loofhoutbegroeiing.

Deze meening is in de praktijk overal bevestigd, maar is geen bewijs voor de meening der plantensociologen dat de plantenassociaties van vele duizenden jaren her, ons de weg kunnen wijzen voor de bebossching onzer woeste gronden.

Toen voor vele duizenden jaren in ons land door klimaatsverandering de naaldhoutbegroeiing verdrongen werd door eik en berk, ontstond op de uitgestrekte zandvlakten, een bosch van waardelooze kromme boomen en struiken, die langzamerhand weer plaats maakten voor de onafzienbare heidevelden, die wij sedert lange jaren opnieuw trachten te bebossen. Het groeisucces dat men door cultuurmaatregelen op zandgrond in boschaanleg kan verkrijgen, is nooit groeter dan de groei van een voormalig bosch uit een grijs verleden. Dit zou alleen mogelijk zijn door bemesting.

De heidevelden werden hier en daar door rivieren doorsneden en deze maakten door overstrooming van slibhoudend water de grond vruchtbaar en daar ontstond een nieuwe veelsoortige boschbegroeiing. Dit zelfde was reeds geschied op voormalige gletscherijsafzetting op veel plaatsen in ons land, waar thans nog leem en löss te vinden is.

Overal waar deze meer vruchtbare grond ontbrak, heerschte de heideplant, slechts onderbroken door een boschopslag, dien wij alleen brandhoutwaarde zouden toekennen.

Op de plaatsen waar het regen- en sneeuwwater geen afstroming had, ontstond hoogveen.

Eiken, berken, elzen en andere struikgewassen die daar voorkwamen, zonder tot aaneengesloten bosch op te groeien, strooiden zaad en het stuifmeel dat men bij het pollenonderzoek gevonden heeft, kan van dergelijk waardeloos bosch afkomstig zijn.

Wat deze bosschen in werkelijkheid geweest zijn weet niemand, plantensociologen evenmin als leken.

In het jaar 1915 werd ergens op voormalige heidegrond

een oud grovedennenbosch ter grootte van 4 ha kaal geslagen en omdat daar als opslag eik, berk, eschdoorn, hazelaar enz. voorkwam, werd den eigenaar de raad gegeven voorloopig deze kaalgeslagen grond onberoerd te laten liggen en later de open ruimten dicht te planten zonder grondbewerking.

De eigenaar heeft deze raad opgevolgd, zonder echter later in te planten en de gevolgen zijn na een kwart eeuw dat de open ruimten volledig met heide zijn begroeid en onder den opslag veel boschbessen voorkomen. De ongeveer 15 cm dikke laag naalden op den grond is tot enkele centimeters dikte ingekrompen. De opslag vertoont slechts kromgroeiende boomen en struiken met hoogstens brandhoutwaarde.

Cultuurmaatregelen hadden hier den boomgroei spoedig kunnen herstellen, maar de natuur maakt er weer heideveld van, evenals vele duizenden jaren geleden. Dit eiken-berkenbosch ontstond reeds binnen 24 jaar, maar is waardeloos en zal waardeloos blijven en binnen afzienbaren tijd tot oorspronkelijk heideveld terugkeeren, wanneer de mensch niet ingrijpt. Meer economisch bosch ontstaat zonder cultuurmaatregelen slechts op mineraalrijkeren grond. Het eiken-berkenbosch van voorheen op onze heidevelden kan niet anders geweest zijn dan wat ik geschetst heb.

Naaldhout en in de eerste plaats de bekende exoten in verschillende soorten, met ondersteuning van grondverplegende loofhoutstruiken, is bruikbaar voor de bebossching van schralen zandgrond. Dit wordt tegenwoordig door niemand betwijfeld en deze soort bebossching kan niet als degradatie van den grond beschouwd worden.

Op de hooge schrale zandgronden waar geen leem of löss voorkomt mislukt het loofhoutbosch, wel is het mogelijk door cultuurmaatregelen in de eerste jaren een bevredigenden groei te verkrijgen, maar later begint het verval en tevens een bodembegroeiing, die den terugkeer tot het heideveld voorbereid.

De indruk van grondverarming die men in het loofhoutbosch op schralen zandgrond krijgt, gevoelt men niet in het goed behandelde naaldhout bosch.

De plantensociologie na kan ons niet inlichten over de economische waarde van boschopstanden in een grijs verleden, daarom is het nastreven van boschvorming gelijk aan dien tijd met de praktijk in strijd. Op onze heidevelden zal herstel van het bosch altijd zoeken en tasten blijven, omdat de samenstelling van het zand overal verschillend is.

Den grond tegen achteruitgang behoeden, is de hoogste wijsheid in boschbouw, economisch voordeel blijft secundair.